

Κείμενο: Joseph Stein
Μουσική: Jerry Bock
Στίχοι: Sheldon Harnick
Μετάφραση-Σκηνοθεσία: Στέλιος Καυκαρίδης
Σκηνικά: Μίκης Λοΐζου
Κοστούμια: Κώστας Καυκαρίδης
Μουσική προσαρμογή: Σάββας Σάββα
Χορογραφίες: Αντιγόνη Τασούρη-Ιεροδιακό-
νου
Βοηθός σκηνοθέτης: Κατερίνα Τσάμη
Παίζουν: Στέλιος Καυκαρίδης, Αλκηστή Παυ-
λίδου, Πόπη Αβραάμ, Θάνος Πετμεριδής,
Χρίστος Ζάνος, Χάρης Πισίας, Μαριάννα
Καυκαρίδου κ.ά.

Κάτω από τον «Βιολιστή στη στέγη», των Joseph Stein, Jerry Bock και Sheldon Harnick, κρύβεται ένα μεγαλοφυές λογοτεχνικό πρωτότυπο. Είναι η νουβέλα του μεγάλου Εβραίου πεζογράφου Σιαλόμ Αλέιχεμ «Τεβιέ ο γαλατάς». Εντελώς δυσανάλογη με την αξία αυτού του συγγραφέα είναι η περιορισμένη διάδοση της φήμης του έξω από το πολιτιστικό περιβάλλον της εβραϊκής διασποράς. Ανθρωπιστής, βαθύς γνώστης της ανθρώπινης ψυχής - αυτά τα ξεχωρισμένα κλισέ μου φαίνεται ν' ανακτούν όλο το νόημα τους όταν τα χρησιμοποιώ για να χαρακτηρίσω τον αγαπημένο των παιδικών μου χρόνων Σιαλόμ Αλέιχεμ. Τόσο προσγειωμένος σαν να αγκαλιάζει τη γη για την οποία έγραφε (κι ας ήταν πάντα ξένη για τον περιπλανώμενο ανά τον κόσμο λαό του) και τόσο ικανός να υψώσει τις ψυχές των ηρώων του, των αναγνωστών του και τη δική του σε μια ανάταση διαρκείας.

Εξετάζοντας τον εβραϊκό χαρακτήρα, τον τρόπο ζωής, τη φύση της πίστης, ο Αλέι-

χεμ γενικεύει και συνοψίζει μέχρι που να φτάσει στον πανανθρώπινο κοινό παρονομαστή.

Δεν θα μπορούσα να αποφύγω αυτό τον πρόλογο, επειδή νοστάλγησα και θυμήθηκα τα βιβλία του Σιαλόμ Αλέιχεμ, αναγνωρίζοντας τη σοφή φωνή του μέσα από τις προσαρμογές και ιδιαιτερότητες του θεατρικού musical των Stain-Bock-Harnick. Τηρώντας τις αναλογίες μεταξύ των ειδών του σοβαρού πεζογραφήματος και σύνθετου μουσικοχορευτικού θεατρικού έργου, οι δημιουργοί του «Βιολιστή στη στέγη» επέλεξαν και μετέφεραν σωστά τα κύρια σημεία των χαρακτήρων, της υπόθεσης και της φιλοσοφίας του πεζού πρωτοτύπου, δίνοντας καλή στάθμιση στη θεατρική του διασκευή, χωρίς να την επιβαρύνουν. Κατάφεραν να κρατήσουν το δεδομένο συνδυασμό του σοβαρού και του αστείου, του λυρικού και του τραγικού, του εθνικού και του διεθνικιστικού στοιχείου.

Ο διευθυντής του Σατιρικού Θεάτρου, Στέλιος Καυκαρίδης, βάζει την πιο αδρή υπογραφή μεταξύ των άλλων συντελεστών της παραγωγής μια και είναι ο ισηγητής, ο μεταφραστής, ο σκηνοθέτης και ο πρωταγωνιστής του έργου. Το γεγονός ότι το musical αυτό ξεκινώντας το 1964 από το Broadway πέρασε με μεγάλη επιτυχία από τις πιο ξακουστές σκηνές και από την κινηματογραφική οθόνη, κατά τη γνώμη μου, δεν καταγράφεται μόνο στα «υπέρ» της επιλογής του Σατιρικού Θεάτρου, αλλά και στα «κατά». Πρώτο είναι το διπλό «καλόπι» του λόγου

«Βιολιστής στη στέγη»

και της μουσικής που προδιαγράφει πολύ αυστηρά τις κατευθύνσεις της δημιουργικής φαντασίας και δεύτερο το κύρος των προηγούμενων επιτυχιών, θεατρικών και κινηματογραφικών, που επιβάλλει τη χρήση της ίδιας πετυχημένης συνταγής και προδικάζει την παραγωγή σε «δευτερογένεια».

Το αναμφίβολο «υπέρ» της επιλογής του Στέλιου Καυκαρίδη ήταν το γεγονός, ότι τα musicals αυτού του συγκεκριμένου τύπου (που διαφέρει πολύ το ελληνικό μουσικοχορευτικό επιθεωρησιακό είδος) ήταν άγνωστα για την κυπριακή σκηνή. Έτσι και το κοινό, αλλά και ο θίασος διακατέχεται από ένα δυνατό συναίσθημα, το κατασφέραμε όταν σμίζουν στο χειροκρότημα και την υπόκλιση του φινάλε. Πράγματι, ο θίασος του Σατιρικού Θεάτρου περνάει από μια φωνητική και χορογραφική δοκιμασία, που έχει όλο το δικαίωμα να νιώθει νικητής. Προσωπική μου άποψη είναι ότι μια τέτοια παραγωγή θα έχανε τη μισή της αξία, αν την ανέβαζε άλλος θίασος, στηριζόμενος πάνω στους έκτακτους «μισθοφόρους» ή σε ερασιτεχνικές μουσικοχορευτικές ενισχύσεις. Το Σατιρικό Θέατρο έκανε το παλιό του όνειρο πραγματικότητα, βγάζοντας μια μεγάλη παραγωγή μόνο με δικές του επαγγελματικές δυνάμεις, προεκτείνοντας το θίασό του με τους απόφοιτους, τους τελειόφοιτους και τους φοιτητές της Δραματικής Σχολής «Βλαδίμηρος Καυκαρίδης». Αυτό ήταν που έδινε μια ιδιαίτερη συναισθηματική φόρτιση στα σκηνικά δρώμενα, αρκετά ασυνήθιστη στο κάπως μπουχτισμένο και χωρίς συγκινήσεις

επαγγελματικό θεατρικό κόσμο της Κύπρου.

Συγκινητικό θεωρώ και το φανερό και ασυνήθιστο για έναν τόσο πεπειραμένο πρωταγωνιστή όπως ο Στέλιος Καυκαρίδης τρακ για την ομαδική επιτυχία, την έγνοια για τον κάθε συντελεστή της παράστασης. Πιστεύω ότι ο Στέλιος Καυκαρίδης μπορεί μετά από την πρεμιέρα, ήσυχος πια, να επιδοθεί στους φιλοσοφικούς διαλόγους του Τεβιέ του με το Θεό, στις δημιουργικές παυνοργίες του, στις γεμάτες ανθρωπιά σχέσεις του με τους ομόθητους και αλλόθρησκους συγχωριανούς του. Μια και στην Κύπρο δεν είναι γνώριμο το τόσο ιδιόμορφο εβραϊκό εθνικό στοιχείο, το αξεπέραστο εβραϊκό χιούμορ, η ακραία αφοσίωση στη διαφορετικότητα και την παράδοση της φυλής τους, ο Καυκαρίδης, σκηνοθέτης και ηθοποιός, δικαιολογημένα στοχεύει στο πανανθρώπινο στη μορφή του Τεβιέ, αφαιρώντας τους εθνικούς χρωματισμούς και διατηρώντας το ψυχολογικό σχέδιο. Δίπλα του η θαυμάσια Άλκηστη Παυλίδου, όλο έγνοιες και προσπάθειες για την αποκατάσταση των πέντε θυγατέρων (ντροπή μας εκεί στον ΘΟΚ όταν οι ηθοποιοί του κρατικού θιάσου νιώθουν τόσο απελευθερωμένοι και ικανοποιημένοι εκτός των ορίων του).

Σε μια παράσταση συνόλου, όλοι μοιράζονται και την ευθύνη και τον έπαινο. Έτσι, το σοβαρό έργο του σκηνογράφου Μίκη Λοΐζου και τα σωστά εντοπισμένα από εθνικής και χρονικής άποψης κοστούμια του Κώστα Καυκαρίδη και η σημαντική εργασία της Αντιγόνης Ιεροδιακόνου και τα πολλαπλά σκίτσα των ηθοποιών, όλα μαζί θα κριθούν, πιστεύω, θετικά από το κοινό.

ΝΟΝΑ ΜΟΛΕΣΚΗ